Paluu Namibiaan - otteita matkapäiväkirjasta

Matematiikan opettaja Eeva-Maria Muurman teki 15-vuotiaan poikansa Heikin kanssa vuoden 2008 kesänä kymmenvuotismatkan Namibiaan. Kymmenen vuotta oli kulunut siitä, kun hän palasi Namibiasta Suomeen oltuaan Lähetysseuran lähettämänä opettajana Nkurenkurun oppikoulussa Kavangolla. Heikki ei muistanut juuri mitään maasta, jossa on viettänyt neljä vuotta lapsuudestaan.

ti 17.6.

Lähtö. Edellinen yö jäi lyhyeksi pakkaamisen ja muiden matkavalmistelujen takia. Siis valmiiksi väsyneenä matkaan… Matkaseuralaisena meillä oli katolinen sisar Bernardete Angolasta. Hän on melkoinen nainen. Kymmenen vuotta sitten hän otti luokseen asumaan kolmivuotiaan Belan, jonka äitipuoli oli heittänyt kadulle. Nyt sisar Bernardeten tyttökodissa on melkein 80 tyttöä, joille on saatava ruoka ja vaatteet, katto pään päälle ja opetusta. Sanoisinko, että usko voi siirtää vuoria, kun uskaltaa sen varassa toimia. Sisar oli käynyt Suomessa tapaamassa työnsä tukijoita ja ystäviään, Lähetysseuran kautta saatuja tyttöjen suomalaisia kummeja ja entisiä Angolan lähettejä. Hän oli sitten huolissaan, kuinka selvitä koneenvaihdosta Frankfurtissa, kun osaa vain portugalia ja angolalaisia heimokieliä. Meidän matkanjärjestäjämme oli Erikssonin Olle (Koonono-matkat). Hän oli luvannut auttaa sisar Bernardetea tutkimalla, kuka muu samalla lennolla lentäisi… Meillä ei ollut yhteistä kieltä sisaren kanssa, mutta hän oli todella sydämellinen ihminen, ja ihmeen paljon onnistuimme matkan aikana kommunikoimaan. Tuulahdus Afrikasta jo matkaan lähtiessämme.

ke 18.6.

Melko lailla valvotun yön jälkeen saavuimme Windhoekiin – minä kun en osaa lentokoneessa nukkua. Mannertenvälinen kymmenen tunnin lento oli aikamoista kidutusta, mutta perille pääsimme.

Näkymät lentokoneesta vahvistivat sen, mitä olin jo kuukausia aikaisemmin kuullut: Namibiassa on ollut ennätykselliset sateet. Märkiä lätäkköjä näkyi siellä täällä, vaikka oli jo kesäkuu, kuiva aika. Etoshan suola-allas oli muuttunut suureksi järveksi!

Ensivaikutelma Windhoekista oli paljon afrikkalaisempi kuin kymmenen vuotta sitten. Rakennukset rapistuneet, valkoihoiset ihmiset lähes kadonneet katukuvasta. Toisaalta olo oli hyvin liikuttunut, että vielä sain astua toisen kotimaani kamaralle – minun elämänhistoriassani suurta armoa. Toisaalta olo oli kuitenkin kuin hullulla turistilla, joka ei tiedä, miten toimia – vaikkapa liikennevaloissa, jotka vaihtuvat punaiseksi heti, kun on kadulle astunut. Kaikki on paljon halvempaa kuin Suomessa, muovikassillinen tavaraa ruokakaupasta uskomaton 7 €. Kaikki on tietysti suhteellista, namibialaiset itse tuskailivat jatkuvasti kohoavia hintoja.

Illalla Heikki pääsi jo tietokonehommiin, kuinkas muuten. Tarkoitus oli vain tallettaa muutama kuva yhteisestä matkastamme sisar Bernardeten kannettavalle, joka hänellä näytti olevan matkassa. Sepä olikin upouusi Suomesta saatu kone, joka tarvitsi käyttöönottoasennuksen. Johdatusta varmaan, sisar olisi voinut olla pulassa yrittäessään ottaa konetta käyttöönsä perillä Angolassa.

to 19.6.

Illalla majataloomme tuli vierailulle Lady Emmerly. Entinen oppilaani, joka aikoinaan adoptoi minut äidikseen. Nyt aikuiseksi kasvanut, huoliteltu ja tyylikäs nainen, ammattina lentokenttä-virkailija. Oliko tämä se pikkutyttö, joka tarvitsi äitiä sisäoppilaitoksessa? Yes, it's me, Emmerly! Naurua afrikkalaisen hämmentyneeseen tapaan. Ja lämmin halaus.

Emmerlyn kertoman mukaan kaikki on mennyt huonoon suuntaan Nkurenkurussa sen jälkeen, kun suomalaiset opettajat lähtivät. Opetus on kehnoa ja tutkinnoissa reputetaan. Rehtori varasti rahat. Jaa-a? Pitää mennä katsomaan. (Väärinkäsitysten välttämiseksi: väite ei koske nykyistä rehtoria, eikä tarina taida muutenkaan olla ihan noin yksinkertainen.)

Windhoekissa on muuten auringon laskettua KYLMÄ! Ja aurinko laskee talvi-iltana jo viiden maissa. Onneksi osasin pakata mukaan talvitakin ja villasukat – ne ovat tosi tarpeeseen.

pe 20.6.

Autonvuokrausta. Auto oli toki varattu Ollen kautta jo valmiiksi. Hyvän auton saimmekin. Kuukauden jälkeen auto tuntui omalta ja olisin hyvin mielellään ottanut sen mukaan Suomeen!

Aluksi olin harmissani. Iso maasturi olisi liioittelua, se syö paljon bensaa, enkä lähde ainoana kuskina tiettömille taipaleille alaikäisen lapsen kanssa. Iso maasturi meidän täytyi kuitenkin vuokrata, sillä en olisi jaksanut rytyyttää hiekkateitä pikkuautolla, eikä välimuotoa (joka meidän ensin oli tarkoitus ottaa) sitten ollutkaan saatavissa. Olle sai kuitenkin neuvotelluksi autosta hyvän hinnan ja matkan edetessä olin lopulta erittäin kiitollinen siitä, että meillä oli alla oikea neliveto. Ilman sellaista en aio toiste mennä Afrikkaan, ellei ole ihan pakko.

No, autonvuokrausta päivän ohjelmassa siis. Puhelimessa oli selvitetty, että auto tuodaan meille klo 9 aamulla. Odotimme, odotimme… Mitään ei tapahdu. Syy: autovuokraamon kuski ei osannut perille majapaikkaamme kirkon vierastalolle. Auto oli lopulta käytössämme klo 12. Hieman stressiä riitti edelleen, kun piti totutella ISOON autoon vasemmanpuoleisessa kaupunkiliikenteessä. Päästyäni Edumedsin pihaan (josta ostin kotiseurakuntani lahjarahoilla piirtoheittimen Nkurenkurun koululle vietäväksi) autoon syttyi keltainen varoitusvalo. Ajoimme takaisin autovuokraamolle

selvittämään, mikä vikana. Ei mitään ihmeempää. Nollattiin auton tietokone ottamalla akkupiuhat irti muutamaksi minuutiksi. Keltainen valo tuli sittemmin tutuksi. Tilanteen oikeaan korjaamiseen olisi tarvittu vierailu hyvin varustetulla Nissan-huoltamolla, mutta Namibiassa sellaisia on hieman harvassa… Rundun Toyotalla antoivat ohjeeksi vain ajaa eteenpäin. Niin teimmekin, ehkä 1000 km myöhemmin valo sammui itsestään ja ilmaantui ehkä taas 1000 km jälkeen uudestaan – tietenkin sellaisessa paikassa, ettei merkkihuoltamoa ollut mailla eikä halmeilla. Kuulema keltaisen merkkivalon syy on tilapäinen häiriö moottorissa, ehkä satunnainen ylikuumeneminen tai muuta vastaavaa. Väittäisin päinvastoin, että satunnainen ylikuumeneminen poistaa valon, ja että syy on vain nykyaikaisen auton tietokoneen mystiikkaa.

Kehemun lähiö Rundulla, kaiman kotinurkilla.
Sivukadulla neliveto oli jo tarpeen.

la 21.6.

Ajelimme ympäriinsä Katuturan takana olevilla slummialueilla – Windhoekistakin löytyy peltihökkeleitä. Kaikki eivät löydä parempaa elämää pääkaupungista. Aikaisemmin olin nähnyt Katuturasta vain siistimmän puolen, yksinkertaisia tiilitaloja.

Iltapäivällä oli luokkakokous. Kokoonnuimme Emmerlyn kotona Wanahedassa – josta opaskirjani Lonely Planet kertoi, että se on kurjaakin kurjempi kaupunginosa, jonne ei pidä mennä, jos ei ole pakottavaa syytä tai paikallista opasta. No, Emmerly asuu kyllä erittäin siistissä uudessa valkeassa rivitalossa. Emmerly ja luokkatoverinsa lakinainen Ainna grillasivat pihalla. Paikalle saapui niitä entisen valvontaluokkani oppilaita, jotka nyt elävät pääkaupungissa: sairaanhoitaja-kätilö Kalista, sähköinsinööri Ephraim ja ympäristökonsultti Nyambe. Syötiin, laulettiin, juteltiin kunkin elämästä ja kerrottiin vitsejä, katseltiin valokuvia, arvottiin tuliaisia. Mukava ilta. Kaikki olivat iloisia, kun

saimme jälleen tavata. En voisi kuvitella nykyisiä oppilaitani samalla tavalla iloitsemassa opettajansa näkemisestä. Ennemmin ovat iloisia, kun pääsevät minusta eroon… Kaikki olivat kiitollisia siitä, mitä Nkurenkurun koulu on heidän elämäänsä antanut – silloin vanhoina hyvinä aikoina. Puhuivat myös siitä, mitä voisivat tehdä koulunsa hyväksi, jotta siitä tulisi taas yhtä hyvä.

Nkurenkurun koulun keittiössä. 300 oppilaan sisäoppilaitoksessa kuluu paljon ruokaa.

su 22.6.

Oli aikomus mennä jumalanpalvelukseen, olihan sunnuntai. Hosianna-kirkko oli kuitenkin niin täynnä, ettemme mahtuneet sisälle. Ja sali oli suurensuuri. Millähän saisi täällä Suomessa joskus kirkon noin täyteen???

Puolen päivän maissa auton nokka kääntyi kohti pohjoista. Puolen yön tietämissä olimme perillä Nkurenkurussa. Pimeässä ajaminen tuli myöhemminkin tutuksi, vaikkei sitä liiemmin suositella. Tielle voi hypätä kudu tai siinä voi nukkua musta lehmä tai hoiperrella humalainen. Varjelus oli kuitenkin mukana matkassa. – Matkan varrella, vielä päivänvalossa, pysähdyimme katsomaan maailman suurinta meteoriittia Grootfonteinissa.

ma 23.6.

Nkurenkurussa, Kavango-joen varrella Angolan rajalla, oli siis ollut meidän kotimme kymmenen vuotta sitten. Tein silloin työtä ELCIN Nkurenkuru High Schoolin matemaattisten aineiden opettajana. Koulu on Namibian luterilaisen kirkon omistama sisäoppilaitos, vastaa suomalaisittain yläastetta ja lukiota. Koulu on perustettu Namibian itsenäistyessä vuonna 1990 Lähetysseuran tuella, vanhemman ja kuuluisamman edeltäjänsä Oshigambon oppikoulun esimerkin mukaan.

Saimme majoittua Dahlstenien perheen kotiin. He ovat aloittelemassa työtään Lähetysseuran lähettäminä. Janne on pastori, työalueena koko Kavangon rovastikunta. Suvin tutkinto on kansainvälisen koulutuksen maisteri ja hänen toimenkuvansa tulee olemaan koulun hallinnossa auttaminen ja englannin opetus sekä kummiyhdyshenkilönä toimiminen.

Matkasta väsyneinä aioimme nukkua pitkään. Dahlstenien lapset, Juulia 2,5 v. ja Joonas 1 v., aloittivat kuitenkin varhain ”aamukonsertin” ja kun aurinkokin paistoi täydeltä terältä, ei unta niin pitkään riittänytkään. Hyvä niin, ihmisiä alkoikin tulla ovelle.

Ensimmäisenä Tate Tomas, koulun ahkera huoltomies, toivotteli meidät tervetulleeksi takaisin kotiin. Ihanan sydämellinen vastaanotto! Tomas oli myös ikikiitollinen tyttärensä koulumaksuista. Olin nimittäin jo aikaisemmin ottanut Lähetysseurasta kummioppilaan Nkurenkurusta. Kun sain tytön ensimmäisen kirjeen, ihmettelin, että onpas hänen isällään tuttu nimi!

Iltapäivän ohjelmassa oli kwangalin kielen oppitunnit, ensin Suvin, sitten miehensä Jannen. Minä tunkeuduin kiinnostuksesta mukaan. Oli hauskaa huomata osaavansa vielä jotain. Taisinpa olla puolikielisyydestä ja kymmenen vuoden tauosta huolimatta Dahlsteneja edellä. Olisipa joskus aikaa opetella kwangalikin kunnolla! Siitä huolimatta, ettei sillä muualla maailmassa mitään teekään ja Namibiassakin pärjää täysin englanniksi. Olen aina pitänyt kielistä, ja niinpä työ, jossa sain yhdistää oman ammattini ja vieraan kielen käytön (koulutyössä siis englannin), sopi minulle erinomaisen hyvin.

ti 24.6.

Aamulla Nane Orvo tuli tapaamaan Dahlsteneja. Hänelläpä olikin ongelma. Nkurenkurun kylästä on tällä välin tullut kaupunki. Kaupungin keskustassa ei enää saa olla perinteisiä taloja. Nane Orvon on joko muutettava ”puskaan” tai rakennettava uusi tiilitalo. Kehitys ei aina olekaan niin helppoa.

Kehitys Nkurenkurussa on muuten ollut huimaa. Kun olin siellä ensimmäisen kerran vuonna 1992 esikoulutusharjoittelijana, korjasin kokeita öljylampun valossa, kun koulun generaattori oli rikki. Sairaalan generaattori puolestaan jauhoi sähköä vain muutaman tunnin päivässä laboratorion tarpeisiin. Kun perheemme meni vakituisempaan työhön 1995, kylään oli vedetty sähkölinja, ja satunnaisia sähkökatkoja lukuun ottamatta sähköä sai ympäri vuorokauden. Puhelin oli kummallinen farmilinja, jota kuka tahansa kylän muutaman puhelinkoneen ääressä oleva saattoi kuunnella ja josta ei millään meinannut päästä läpi Rundun puhelinkeskukseen. Vähän ennen Suomeen paluutamme 1998 Nkurenkuruun vedettiin valokaapeli ja saimme puhelimen omaan kotiin. Nykyisin kaikilla on kännykät. Nkurenkuruun saatiin postitoimisto siellä asuessamme, sitä ennen posti haettiin säkissä ”lähikaupungista” Rundulta, 140 km päästä. Samoin pankkiasiat hoituivat Rundulla. Nyt Nkurenkurussa on pankki ja pankkiautomaatti, josta sen kun vain nostat rahaa suomalaisella Visa-kortilla. Kaupungiksi muuttumisen myötä Nkurenkuru on saanut myös

uuden uutukaisen kaupungintalon. Asfalttitie Rundulta Nkurenkuruun on vielä tekeillä.

Päivällä vt. rehtori Jesaya Chapwa kierrätti minua ympäri koulua. (Rehtori on matkan jälkeen jo vaihtunut. Vuoden 2009 alusta on aloittanut uusi rehtori Immanuel Muremi – josta en vielä tiedä enempää.) Luokkahuoneita oli tullut yhden rakennuksen verran lisää. ATK-luokka ja laboratorioluokat olivat vielä paikallaan, uusia tietokoneita odoteltiin Amerikasta. Isompaa juhlasalia tarvittaisiin. Auditorion katossa oli lahovaurioita. Vanhimmat rakennukset alkaisivat muutenkin kaivata ehostusta. Maali rapistuu ja verhot repsottavat.

Opetuksesta kuitenkin huolehditaan tunnollisesti ja oppilaat tuntuvat edelleen arvostavan koulunkäyntiä huikeasti enemmän kuin koti-Suomessa. Lisäresurssia kuitenkin kaivattaisiin mm. omaan aineeseeni matematiikkaan. Sen ansiosta voisi jakaa oppilaat pienempiin ryhmiin tai tarjota parhaille ylimääräistä jo yläasteen puolella, jolloin luotaisiin pohjaa lukion pitkän matematiikan suorittamiselle. HIGCSE-kursseista niin matematiikassa kuin biologiassakin on pidetty kiinni, mutta näissä vaativamman tason ryhmissä on vain puolisen tusinaa oppilasta. Muiden rahkeet eivät riitä. – Vedin itse aikoinaan koulun historian ensimmäisen HIGCSE-fysiikka-kemian kurssin ja 14:stä ryhmässä aloittaneesta loppuun asti jaksoi viisi nuorta miestä, jotka kaikki ovat nyt fysiikan tai tekniikan alalla. (HIGCSE = Higher International General Certificate of Secondary Education, brittiläinen kansainvälinen toisen asteen yleissivistävä tutkinto. Useimmat Nkurenkurun koulun oppilaat suorittavat IGCSE-tutkinnon, joka on tasoltaan alempi.)

Tapasin päivän mittaan useimmat koulun opettajista. Vanhoja työtovereita olivat Mr Urassa (englanti) ja Ms Shipepe (tekstiilityö). Entisistä oppilaistani opettajiksi entiseen kouluunsa olivat päätyneet Hiskia Karufere (maatalous) ja Milka Aisindi (luonnontieto). Liikuttavia jälleen-näkemisiä… Ehkä eniten koskettivat Hiskian sanat ”we still need our Mom” (tarvitsemme äitimme takaisin) – olin ollut Hiskian luokanvalvoja.

Koulun iltahartaudessa oli juhlallinen tuliaisten luovutus. Ennen matkaa sain idean, että olisi hienoa viedä koululle jotain terveisinä nykyisestä koulustani ja kotiseurakunnastani. Pastorimme innostui asiasta heti ja niinpä keräsimme vohvelinmyynnillä rahat uuden piirtoheittimen hankintaan. Ihme sinänsä, miten kahden euron vohveleista siunaantui piirtoheitin! Vielä suurempana ihmeenä koin omien työtovereitteni panoksen: kun rehtori ei innostunut virallisesta muistamisesta, sainkin sitten oppilaskunnan lahjoituksena sata euroa, jonka jälkeen opettajilta (kirkosta eronneet mukaan luettuina) alkoi sataa yksityisiä lahjoituksia. Kun vielä yhden työtoverin suhteilla saatiin graafinen laskin piirtoheitinnäyttöineen huimalla kehitysyhteistyöalennuksella, saatoin arvokkaiden tavara-lahjojen lisäksi jättää koululle 3000 Namibian dollaria maalaustarpeisiin. Lahjapuheessani (laskinta luovuttaessa) luin Raamatun tekstiä siitä, miten Jumala laskee päämme hiuksetkin ja pitää meistä lahjoillaan huolta. Taputukset olivat mahtavat!

Samaan päivään mahtui vielä kaksi vierailua Tate Elian luona. Tate Elia työskentelee koulun keittiössä ja hänen vaimonsa Nane Sesilia oli ollut meidän kotiapulaisemme. Nane Sesilia oli kuitenkin tällä välin kuollut, ilmeisesti aivomalariaan. Perheessä on iso katras poikia, muiden muassa entisen mieheni kaima Jouni, nuorimmaisena vasta parivuotias Martin. Lempeästi näytti isä Elia pojistaan huolehtivan. Uusi vierailu seurasi siitä, että Tate Elia halusi lahjoittaa meille kanan. Päivällä pitelin sitä elävänä sylissäni ja illalla kävimme syömässä herkullisen aterian aitoafrikkalaiseen tapaan nuotion valossa. Tarjoilu tuli oikeilta lautasilta haarukoiden ja veitsien kera. Muu talonväki katseli, kun me ”arvovieraat” söimme. Parastaan antoivat, muut olivat varmaan saaneet tyytyä pelkkään hirssipuuroon… Iltanuotion äärellä nuoriso esitti meille vielä tanssia ja Jouni kertoi perinteisen eläinsadun.

ke 25.6.

Vierailimme Nane Margarethin, toisen kotiapulaisemme, kotona. Täh, voiko tämä olla Heikki??? Poikani kuuli kysymyksen varmaan sadannen kerran. Olit silloin näin pieni (näyttää kädellä) ja nyt noin suuri (jälleen nostaa kättä ilmaan)!

Kylläpä oli nane iloinen nähdessään meidät pitkästä aikaa – toki oli iloinen myös tuliaisista, sillä työttömän tuloilla ei paljon mitään osteta. Tytär Katrina oli käynyt jo meitä koululta etsimässä, ja kun vähän yritin kysellä, mitä heille kuuluu, vastaus oli ”nzara”, nälkä. Vanhempi tytär Pedrina, joka muinoin leikki Heikin kanssa, käy koulua Rundulla, asuu siellä sukulaistensa luona. Tulkkina toimi poika Daniel, joka on jo ylioppilas, mutta asuu toimettomana kotona, kun rahat eivät riitä jatko-opintoihin. Surullista, tuntui nimittäin olevan fiksu ja mukava poika.

Myöhäisillan vierailulle ilmestyi Herman. Hänet nähdessäni melkein näin punaista: mitä hän taas tulee kinuamaan? Herman oli Angolan pakolainen, sukua oli tapettu ympäriltä ja hän oli paennut kotimaastaan yksin nuorena poikana. Hän oli varmasti enemmän avun tarpeessa kuin moni muu oppilaistani, mutta kun milloin tarvittiin paitaa, milloin kenkää ja kun palkka piti maksaa ennen kuin sovittu pihatyö tuli tehdyksi, eikä se sitten koskaan tullutkaan tehdyksi, niin rajansa kaikella… Mutta tällä kertaa Herman ei pyytänytkään yhtään mitään. Hän vain kiitti, piti polvillaan lattialla pitkän kiitospuheen – ja yllätti minut täysin. Hänen elämässään on nyt kaikki hyvin, hän on ala-asteen opettaja ja auttaa vuorostaan muita maksamalla heidän koulumaksujaan. Olipa ihminen totisesti muuttunut!

Ehkä afrikkalainen myös kokee niin, että on kunnia-asia voida auttaa. Suomalaisen kunnia-asia on selviytyä kaikesta omin avuin.

to 26.6.

Opetin graafisen laskimen käyttöä Nkurenkurun koulun opettajille. Olihan siinä laitteessa ihmettelemistä: laskimella voi paitsi laskea normaaliin tapaan, saada

näyttöön käyriä ja taulukoita, vieläpä siihen voi liittää mittalaitteita ja mitata vaikka lämpötilakäyrää. Kaiken saa näkyviin piirtoheitinlaitteella koko luokalle. Suomalaisessa lukiossa graafinen laskin on jokaisen pitkän matematiikan oppilaan arkipäivää, nyt saatiin koko kouluun yksi laite. Varmasti opetusta sen käytöstä olisi tarvittu enemmän kuin mitä ehdin antaa. Mutta varmaan siitä myös joitain ideoita jäi itämään. Ainakin matematiikan opettajat kuulostivat tyytyväisiltä siitä, että nyt pääsee heidänkin koulunsa nykyaikaan. Tosin me olemme jo ison harppauksen edellä: luokkiin tulevat älytaulut ja pitäisi oppia hyödyntämään niiden mahdollisuuksia.

Illalla lähdin Hiskian kanssa tapaamaan Erastusta (hänkin entinen oppilaani) Mpunguun. Jätin lukulasini pois matkasta, kuka niitä iltapimeällä kynttilänvalossa tarvitsisi? Mpunguhan oli syrjäkylä. Ihmetykseni oli melkoinen, kun sieltä löytyi uusi upea koulu sähkövaloineen. Erastus kokosi oppilaansa saliin (sisäoppilaitos on Namibiassa yleinen malli). Siinäpä sitten yritin lukea tihrustaa ilman lasejani kwangalinkielistä tekstiä iltahartaudeksi. Hartauspuheen perään tuli vielä ex tempore Suomi-oppitunti koko koululle.

pe 27.6.

Luokkakokous Rundulla.

Olin etukäteen kirjoitellut niille oppilailleni, joiden yhteystiedot minulla sattui olemaan, että haluaisin tavata heitä ja järjestää luokkakokouksen sille luokalle, jonka luokanvalvoja olin ollut. Koko luokkaa ei saatu kokoon, osan olin tavannut jo Windhoekissa, mutta toistakymmentä nuorta aikuista kokoontui erään vierastalon pihaan viettämään iltaa. Kuvittelin, että aloitamme jo iltapäivällä, mutta kaikkihan tietysti sujui afrikkalaiseen tapaan ja aurinko ehti jo laskea ennen kuin ruoat oli ostettu, astiat haettu, ensin leiriydytty yhteen paikkaan ja sitten siirrytty toiseen. Tytöt pilkkoivat salaattia ja marinoivat lihaa, pojat toimivat grillimestareina. Syötiin ja juotiin, laulettiin ja muisteltiin menneitä.

Useimmat kotiseudulleen jääneistä entisistä oppilaistani ovat nykyisin opettajia. Varsinkin nämä nuoret opettajat kiittivät ja kehuivat minua niin paljon, että melkein nolotti. He kuulema ottavat nyt minusta mallia opettamiseensa. Ennen kaikkea he kehuivat minua siitä, miten hyvin osasin opettamani asiat: kesken tunnin saattoi kysyä tarkennusta tai lisätietoa, ja osasin vastata. Heidän mielestään monet namibialaiset opettajat tietävät vain ne muutamat rivit, mitä oppikirja kertoo. Minun oppilaani haluavat tietää myös asioiden taustat ja ottaa niistä selvää, jos eivät muuten osaa. Toisekseen he kiittivät minua siitä, miten omistauduin työlleni, enkä tehnyt sitä vain rahasta. (Perhe voisi olla eri mieltä työhön omistautumisesta…)

Useimpien elämä tuntui hymyilevän, mutta joukon lahjakkain poika Moses jäi painamaan mieltä. Hän on saanut elämänsä solmuun mielenterveys- ja alkoholiongelmien kanssa, ja yliopisto-opinnot matematiikassa ovat jääneet kesken.

la 28.6.

Lähdin koululle etsimään kummityttö Ruusaa, mutta matkan varrella tuli vastaan sattumalta Stanislaus. Tämä entinen oppilaani on nyt kyläkoulun rehtorina muualla, mutta oli tullut Nkurenkuruun käymään vammaisten kilpailujen merkeissä, joita hän oli vapaaehtoisena organisoimassa. Hänellä oli mukanaan omat poikansa, joille hän ylpeänä esitteli kilpailujen väliajalla, millaista koulua isä oli nuorena käynyt. Stanislaus oli aikoinaan leikittänyt Heikkiä ja oli yhtä hämmästynyt kuin kaikki muutkin, miten isoksi tämä oli kasvanut. Nyt hänen omat poikansa ovat sen kokoisia kuin Heikki aikoinaan. – Sainkin sitten pidettyä Suomi-esittelyn Ruusalle ja Stanislaukselle yhdessä. Kumpikin sai muistoksi pinon värikuva-printtejä. (Ruusalle toki oli muitakin tuliaisia.)

Iltapäivällä lähdin kylälle kävelemään. Kirkolla oli juuri päättynyt joku koululaiskokous ja sain sieltä oppaikseni ison lauman ala-asteikäisiä tyttöjä. Kuljimme Kavango-joen rantaa maisemia katsellen niin pitkään, kunnes kamera pimeni. Menin kauppaan ostamaan uudet paristot – ja nälkäisille opastytöille leipää. Uudet paristot eivät kuitenkaan auttaneet ja niinpä luulimme, että kamera oli kokonaan hajonnut. Vasta, kun olimme Heikin kanssa ostaneet Rundulta uuden kameran, meille selvisi, että vika oli liian afrikkalaisissa paristoissa…

su 29.6.

Sunnuntaina menimme kirkkoon, kuuluu asiaan Afrikassa. Ja sekin kuuluu asiaan, että vieras esittäytyy ja pitää tervehdyspuheen. Viikon sisällä tulikin pidetyksi enemmän puheita kuin viimeisen kymmenen vuoden aikana yhteensä. Luin Raamatusta lempipsalmini siitä, kuinka katselen kuuta ja tähtiä ja ihmettelen, miten Jumala kuitenkin pitää pienestä ihmisestä huolen. Olen aina ollut kiinnostunut tähtitieteestä. Namibiassa, jos missä, tähdet loistavat uskomattoman kirkkaina, kun ei ole valosaastetta, eikä pilviäkään. Afrikan tähtien alla ihminen todella tuntee pienuutensa. Muutenkin Afrikassa paljon konkreettisemmin kuin Euroopassa kokee sen, miten elämä on korkeammassa kädessä. Muistutin Nkurenkurun kirkkokansaa siitä, että älkää unohtako Jumalaa sittenkään, kun kehitys menee eteenpäin. Nkurenkurusta on tullut kaupunki, sinne on saatu sähköt ja kännykät, asfalttitietä ollaan tekemässä, moderni aika tunkee kaikin tavoin sinnekin. Kehityksessä on paljon hyvää ja se helpottaa elämää. Kukapa meistä haluaisi päästä sähkövalosta tai vesihanoista eroon? Mutta kaiken hyvän mukana piilee vaara, että tärkein unohtuu. Ihminen kuvittelee olevansa kaikkivoipainen.

Iltapäivällä ehdimme selvittelemään Nkurenkurun koulun nettisivuasiaa. Sivut olivat olemassa, mutta ne oli tehty kai vuonna 2000, tekijä oli lähtenyt koululta aikoja sitten eikä salasanoista ollut tietoa. Koululla oltiin sitä mieltä, että päivitys olisi kyllä tarpeen, mutta ei osattu riittävästi tekniikkaa. Niinpä sitten Heikki tekniikan miehenä sai tehtävän luoda uudet sivut. Hienot ovat

(www.enhs.iway.na). Sisältöä saisi toki olla enemmän, mutta odotamme sitä – afrikkalaisella aikataululla – koululta lisää.

Pääsimme myös käymään entisessä kotitalossamme. Pystyssä oli, mutta kyllähän minä mielelläni menisin sen remontoimaan, jos aikaa ja rahaa moiseen löytyisi…

ma 30.6.

Lähdimme matkaan, jälleen afrikkalaisella aikataululla – olisi ollut paperiasiaa autovuokraamolle ja turhaan odottelimme faksia.

Matkan varrelta laitoin viestiä Stanislaukselle, että ajamme pian hänen kylänsä ohi, haluaisiko hän vieraita. Saimme ohjeet kääntyä lihakaupan kohdalta metsään, ja niinpä Mayenzeren koulu löytyi. Jälleen tuli pidetyksi yksi Suomi-esitelmä – noin vain kesken oppitunnin. Kiitokseksi saimme nähdä upean tanssiesityksen. Hetkessä ryhmä oppilaita oli vaihtanut esiintymisasut päälle, kaivanut rummut esiin, ja koko koulu kerääntyi seuraamaan esitystä. Afrikkalainen spontaanius ihastuttaa. Eipä suomalaisessa koulussa voisi tapahtua kesken koulupäivän mitään vastaavaa.

Illan vietimme kaimani Eeva-Marian kotona. Hänen äitinsä oli kaiman syntyessä vasta 14-vuotias koululainen, minun oppilaani. Muistan tytön syntymän lopun ikääni. Hyvin hänestä on kuitenkin huolehdittu. Hän on nyt todella herttainen 12-vuotias ja pärjää hyvin koulussa. Äitinsäkin elämä näyttää nyt olevan mallillaan, opettajan tutkinto taskussa ja mukavan tuntuinen sulhanen vierellä.

ti 1.7.

Kaiman suku rakentaa lodgea Nyanganaan. Pitipä pysähtyä matkan varrella katsomaan paikkaa. Rakennuksia on tehty pikku hiljaa, sillä rakentamiseen ei ole saatu lainaa. Yritteliästä väkeä ovat. Ja maisemallisesti lodge on upeassa paikassa Kavango-joen varrella. Kuulema aivan kuninkaallinen paikka. Enpä ennen tiennytkään, että kaimani on kuninkaallista sukua!

Yöksi saavuimme Katima Mulilooon Kaprivin kärjessä. Katima ei tällä kertaa tuntunut kovin ystävälliseltä paikalta. Mökin lattia natisi niin, että pelotti, milloin siitä astuu läpi, ja ravintolan menussa oli vain ”Today’s Special” lammaspaisti – josta seurasi seuraavan päivän mahatauti.

ke 2.7.

Rajanylitykset veivät aikaa. Auton tiedot kirjattiin yhdessä kopissa, henkilötiedot toisessa rakennuksessa sekä maasta poistuessa että maahan tullessa, suoritettiin erilaisia veroja ja maksuja. Ennen iltaa olimme kuitenkin (mahavaivoista huolimatta) saapuneet Botswanan kautta Zimbabween. Victoria Falls Rest Camp oli rauhan tyyssija. Aidat ja vartijat ympärillä, sadettajat

nurmikolla. Vain muutamassa mökissä oli matkalaisia, jotka olivat uskaltautuneet Zimbabween sen kurjasta tilanteesta huolimatta.

to 3.7.

Zimbabwen surkea tilanne tuli selkeästi näkyviin, kun lähdimme kävelemään kohti putouksia. Katukaupustelijat olivat epätoivoisesti kimpussa, kun pari hassua turistia ilmaantui näkyviin. ”Ystäväsi on tänään hyvin nälkäinen.” ”Vaihda tämä sarvikuonoveistos tuohon anorakkiin!” Katujen varsilla oli sellaisia raajarikkokerjäläisiä, joita kuvittelin olleen olemassa vain Raamatun aikoina. Mitään vaaratilanteita emme kuitenkaan havainneet. Eurot ja Amerikan dollarit olivat käypää valuuttaa. Zimbabwen dollareita emme edes nähneet lyhyen vierailumme aikana. Matkamme jälkeen kymmenen nollaa leikattiin Zimbabwen valuutasta pois, kun ihmiset eivät enää tienneet, kuinka monta nollaa näpytellä kassakoneeseen – mutta sen jälkeen hintoihin on kai jo tullut 15 uutta nollaa… Aivan uskomaton inflaatio!

Victorian putoukset olivat aitojen ja pääsymaksun takana. Siellä oli siis rauhallista kierrellä katselemassa ihmeellistä luontoa. Putousten kohina kuului jo kauas. Vettä riitti sateeksi asti. Pääputouksella ei juuri muuta näkynytkään kuin sumua. Hieman syrjemmällä saattoi ihailla maisemia, syvää rotkoa, jylhiä seinämiä ja niitä myöten valuvia vesimassoja, kasvillisuuden vehreyttä ja sateenkaarta, joka taitaa olla putouksilla aina näkyvissä. Edelleen on niitä uskalikkoja, jotka tekevät benji-hyppyjä rotkon ylittävältä sillalta Zimbabwen ja Sambian rajalla. Näkemisen arvoinen paikka!

Ajaessamme takaisin suunnilleen puoli kilometriä ennen Botswanan rajaa poliisipartio väijyi ratsialla. He vaativat meiltä autovakuutuspaperia, jota ei ollut. Se olisi ilmeisesti pitänyt ostaa Zimbabwen rajalta (samaan tapaan kuin Venäjälle mennessä), mutta emme tienneet asiasta. Meidän olisi pitänyt maksaa moisesta rikoksesta sakkoja, mutta niitä saattoi periä vain Zimbabwen dollareissa, joita meillä siis ei ollut. Aikamme poliisien kanssa neuvoteltuamme lahjoimme heidät mehupurkilla (johon olivat erittäin tyytyväisiä!) ja pääsimme ”ihmisten ilmoille” Botswanaan.

pe 4.7.

Elämäni paras luontosafari Chobe-joen varrella Botswanassa! Namibian ykköskohde Etosha jäi kirkkaasti toiseksi, kun koko jokivarsi oli yhtä vesipaikkaa. Näin luullakseni ensimmäistä kertaa elämässäni virtahepoja luonnossa (vaikka olin asunut neljä vuotta Kavango-joen varressa). Norsuja näimme sadoittain, Choben luonnonpuistossa niitä elää kymmenin tuhansin. Lisäksi matkan varrelle osui erilaisia antilooppeja, kirahveja, seeproja, apinoita, villisikoja nauttimassa mutakylvyistään… Myös lintuharrastajalle Chobe olisi paratiisi. Tunnelma oli muutenkin aidompi kuin Etoshalla, sillä jokivartta ei olisi ilman nelivetoa kuljettu (Etoshallahan pärjää pikkuautolla). Upea paikka!

Illalla ajoimme vielä Kaprivin halki Baganiin. Yöllä hieman pelotti, kun virtahevot mölisivät lähistöllä, olisivat voineet tallata teltan alleen…

la 5.7.
Yritimme vielä uutta Botswanan keikkaa. Rajan yli kyllä pääsimme, saimme maittavan kana-aterian Shakawen take-awaysta ja ajoimme Tsodiloon. Opaskirjamme mainostama ”maailman huonoin tie” oli muuttunut pikkuautollakin ajettavaksi kunnolliseksi hiekkatieksi. Tosin perillä Tsodilossa neliveto oli taas tarpeen. Ympärillä surisevat tuhannet kärpäset tekivät kuitenkin retkestämme lopun. Heikki ei suostunut jäämään enää hetkeksikään; kaikki vuorilla olleet 4000 bushmannimaalausta piti jättää odottamaan seuraavaa matkaa…

su 6.7.

Ajoimme takaisin ”kotiin” Nkurenkuruun.

Illalla tapasimme Mr Milkin, saksalaisen työtoverini Nkurenkurun ajoilta, joka myös oli tullut käymään Namibiassa. Muistelimme menneitä – ja minun piti antaa selontekoa Suomen erinomaisesta koulujärjestelmästä. PISA-tutkimusten mukaan meillä on hyvä maine, vaikka itse näkisin paljonkin korjaamisen varaa.

ma 7.7.

Pyykkipäivä. Pyykkäsin käsin, sillä Dahlstenien pesukone ei ole yhtä helppokäyttöinen kuin koti-Suomessa. Siihenpä se päivä sitten hurahtikin…

ti 8.7.

Lepopäivä tuli tarpeeseen.

ke 9.7.

Asioilla Rundulla. Kävin myös toistamiseen kaimani luona. Kuka tietää, milloin seuraavan kerran tapaamme?

to 10.7.

Testasimme Nkurenkurun autonpesufirman. Sellaista palvelua ei Suomesta saakaan. Kolme nuorta miestä puunasi auton sisältä ja ulkoa. Aikaa kului toista tuntia ja hinta oli alle 3 euroa. Tämä kertoo myös siitä, että Nkurenkurun kaupungissa on jo niin paljon autoja, että moinen firma on kannattanut perustaa.

Viimeisen illan kunniaksi olimme kutsuneet Nkurenkurun vanhat tutut opettajat Dahlsteneille syömään. Kana oli hyvää ja sitä oli riittävästi.

pe 11.7.

Pidin vielä aamuvarhaisella matematiikan tunnin uutta hienoa laskinta käyttäen. Tällä kertaa lukion oppilaatkin olivat mukana. Laskin ensin taululle määrätyn integraalin käsin ja sen jälkeen näytin, miten sama asia sujuu laskimella. Näimme käyrän alle jäävän alueen piirrettynä laskimelle ja sen pinta-alan laskettuna. Oppilaat pääsivät itsekin kokeilemaan laskimen käyttöä, ja taisivat olla siinä kätevämpiä kuin sikäläiset opettajansa. Toivottavasti lahja pääsee tositoimiin, kun oppilaatkin ovat nähneet, mitä sillä voi tehdä.

Illalla saavuimme Oniipaan. Hiekkatien röykkyytys, liftareitten hajut ja suunnistus Eenhanassa, joka oli täysin muuttunut kymmenessä vuodessa, kestettiin. Perillä oli ystävällinen vastaanotto. Entiset naapurimme Nkurenkurusta, Hankelan Marja ja Jussi tekevät nyt perhetyötä Ambomaalla. (Jussi Hankela oli aikoinaan Nkurenkurun koulun rehtori.) Työsarkaa kirkon perhetyössä Namibiassa kyllä riittää. Esimerkkinä mainittakoon oppilaani, joista toinen on töissä Windhoekissa, toinen opiskelee Kuubassa ja heidän lapsensa kasvaa isovanhempien hoivissa Rundulla. Onko tämä perhe? Entisten oppilaitteni keskuudessa ei ole ollut mitenkään epätavallista lähteä itse opiskelemaan pääkaupunkiin ja jättää (usein isätön) lapsi isovanhempien hoitoon Kavangolle.

la 12.7.

Ambomaan ”pakollinen” nähtävyys. Olukonda on yksi vanhimmista suomalaisista lähetysasemista Ambomaalla. Martti Rautasen rakennuttama kirkko ja hänen kotinsa, joka nykyisin toimii museona, kertovat historiasta. Minua puhuttelivat erityisesti kirkon pihasta löytyvät vanhat härkäkärryt, kun itse pääsee nauttimaan helpoista automatkoista, ja toisaalta rivistö Rautasen perheen hautoja ruohottuneella hautausmaalla – entisaikojen lähetystyöntekijät ovat maksaneet kutsumuksestaan melkoisen hinnan. Museon pihaan rakennettu perinteinen ambolainen talo saattaa sekin pian olla katoavaa kansanperinnettä.

Ajoimme myös Oshakatiin shoppailemaan. Tosin lauantai ei ollut paras mahdollinen ostospäivä, kun kaupat sulkeutuivat niin aikaisin.

su 13.7.

Tapasimme Korhosen Hannun, hänkin entinen naapurimme Nkurenkurussa. Hän tappoi aikoinaan sylkikobran, joka kävi ovenraossa tervehtimässä Jounia hänen istuessaan vessanpytyllä. Hannulla on nyt uusi namibialainen perhe sekä hieno itse suunniteltu ja rakennettu talo, jossa riittänee harrastusta loppuiäksi. Hannu on rakentaja muutenkin ja hän kävi myös Nkurenkurussa korjaamassa lähetyksen vanhaa taloa.

ma 14.7.

Matkaan lähtö viivästyi, kun löysimme afrovaatekaupan. Sielläpä sitten menikin aikaa sovitellessa, mitä ottaa ja mitä jättää. Käsityö on arvotavaraa Namibiassakin.

ti 15.7.

Ajoimme Etoshan halki. Chobeen verrattuna eläimet piileskelivät, vettä riitti tällaisena vuotena ilman juomapaikkojakin. Toki näimme laumoittain springbokeja ja gnuita; seeproja ja kirahvejakin löytyi. Kalkheuwelin juomapaikalla sentään oli elämää: iso norsulauma poikasineen. Eräässä mutkassa tuli vastaan myös yksinäinen isosetä urosnorsu.

Päivä olisi kuitenkin ollut pettymys, ellei ihan pois lähtiessä olisi kaksi leijonaherraa tallustellut pitkin päätietä kaikessa rauhassa. Ajoimme niiden perässä satoja metrejä. Lieneekö asfaltti mukavampaa leijonankin tassun alla kuin teräviä kiviä ja piikkisiä pensaita täynnä oleva savanni?

Leijonaherrat kruunasivat Etoshan vierailun.

ke 16.7.

Namibian Arizona, Ugab-joen laakso. Suurin osa namibialaisista joista on kuivia uomia, niin tämäkin. Vettä on vielä pohjavetenä, jonka ansiosta jokilaaksot erottuvat ympäristöstä vihreine puineen ja pensaineen. Enemmän kuin ”joki” itse Ugabin laaksossa kiinnostavat eroosion kuluttamat maisemat. Namibialainen maisema on monin paikoin kuin avointa geologian oppikirjaa. Ammoin virrannut vesi, tuuli ja auringon paahde ovat rapauttaneet kalliot, joista on vain jäänteet jäljellä. Vingerklip on pystyssä törröttävä kivinen ”sormi”. Koko lähiseudun maisemaa hallitsevat isommat ja pienemmät muinaisista sedimenteistä kerrostuneet ja sittemmin eroosion kuluttamat terassimuodostelmat.

Khorixaksen toisella puolella sijaitseva ”kivettynyt metsä” oli nopeammin katsottu kuin muistin ennestään. Luonnon ihme se kuitenkin on. Tutkijoiden mukaan nyt niin kuivalla seudulla on joskus ollut suuri tulva, joka on tuonut puut mukanaan. Rungot hautautuivat syvälle hiekan ja mudan alle, eivätkä päässeet lahoamaan. Sen sijaan paineen alla orgaaninen materiaali vähitellen liukeni ja korvautui kiteytyneellä kvartsilla. Nyt näkyvissä olevat puunrungot ovat siis oikeasti kiveä.

Twyvelfontein on ainutlaatuinen paikka bushmannikaiverruksineen. Hiekkakivi on suhteellisen pehmeää kaivertaa ja muodostaa tasaisia pintoja. Taide on tuhansien vuosien takaa.

Paluumatkalla poikkesimme Urkupillikanjonissa ja Palaneen vuoren vierustalla. Muinaisen tuliperäisen toiminnan merkit näyttivät aavemaisilta hämärtyvässä illassa.

Twyvelfonteinin bushmannikaiverruksia hiekkakivessä.

to 17.7.

Päivän reitti kulki yli Damaramaan vuoriston Luurankorannikolle ja sieltä meren rantaa myötäillen Swakopmundiin. Olipa karuudessaan kauniita maisemia! Vuoristo on jälleen eroosion rapauttamia jäännösvuoria, joista eräs näytti aivan pyramidilta. Mitä lähemmäs rannikkoa tie vei, sitä kuivemmaksi ja karummaksi maisema muuttui, kunnes lopulta näkyi vain kiveä ja hiekkaa. Siellä täällä kasvoi jokunen welwitchia tai jäkälää. Welwitchia on fossiilikasvi, jonka yksi yksilö voi kasvaa 2000-vuotiaaksi, joka on sopeutunut äärimmäisen kuiviin olosuhteisiin ja jota tavataan vain Namibin autiomaassa. Loppumatkan tie kulki rannan suuntaisena, mutta sen verran dyynien suojassa, että aava valtameri näkyi vain paikoin.

Cape Crossissa pysähdyimme katsomaan hyljeyhdyskuntaa. Heikki sanoi ennen matkaa, että ainoa asia, jonka hän muistaa lapsuudestaan Namibiasta, on hylkeiden haju. Siis erittäin voimakas. – Cape Cross on muuten paikka, jossa ensimmäinen eurooppalainen, Diego Cão, astui Namibian maaperälle, jo 1485.

Swakopmundin suomalaisella koululla Meme Susanna tiesi jo odottaa meitä. Olipa ihana päästä lämpimään suihkuun ja oikeaan sänkyyn! Näitä ”itsestäänselvyyksiä” osaa oikein arvostaa vasta, kun ne eivät enää ole itsestäänselvyyksiä. – Edellisen yön olimme nukkuneet autossa, kun peräkontin avain katkesi, emmekä saaneet telttaa ulos. (Useimmat yöt matkallamme tosin nukuimme jossain vierastaloissa tai edullisissa hotelleissa.)

Damaramaan vuorten takana on autio Luurankorannikko.

pe 18.7.

Swakopmundissa, oikeaa kaupunkielämää. Kävimme museossa, ostoksilla ja akvaariossa. Swakopmund näyttää olevan ainoa paikka Namibiassa, jossa Heikki voisi kuvitella elävänsä…

Swakopmundin perustivat saksalaiset siirtolaiset 1800-luvun lopulla. Vanhat saksalaistyyliset rakennukset kaupungin keskustassa ovat hyvin säilyneet. Ja nykyisin kaupunkia kansoittavat saksalaiset turistit. Siitä puolestaan seuraa, että Swakopmundista löytyvät Namibian parhaat Afrikka-matkamuistokaupat.

Lähetysseura perusti Swakopmundiin koulun vuonna 1950 Lounais-Afrikassa työskentelevien lähetystyöntekijöiden lapsia varten. Nykyajan vanhempaa hirvittää ajatus lasten koulunkäynnistä tuhannen kilometrin päässä kotoa, mutta parannus oli huima verrattuna siihen, että ennen lapset lähetettiin

Suomeen kouluun vanhempien jatkaessa työtään Ambomaalla tai Kavangolla. Sitä paitsi sisäoppilaitos on arkipäivää nykyajan namibialaisillekin…

la 19.7.

Kaupunkielämä jatkui.

Kristalligalleria oli todella upea paikka. Näytteillä oli maailman suurin kvartsikide – olipa sillä kokoa! Monenlaista jalokiveä oli myös esillä: ametisti, turmaliini, malakiitti, pietersiitti…

Kävimme myös käärmetalossa: myrkyllisiä kyitä ja kobria sekä myrkyttömiä, hurjan suuria pythoneita.

Iltapäivällä ajelimme satamakaupunki Walvis Bayhin katsomaan suolaa ja flamingoja. Tie Swakopista Walvikseen kulkee hiekkadyynien ja aavan meren välissä, melkoiset maisemat.

Illansuussa vielä shoppailin Swakopmundin matkamuistomyymälöissä. Jokunen kirjakin tarttui taas mukaan. Erityisen mielenkiintoinen ja koskettava oli DDR:ssä kasvaneen nuoren namibialaisen tytön kertomus kokemuksistaan toisaalta Euroopassa, toisaalta Afrikkaan paluun jälkeen (Lucia Engombe: Kind Nr. 95).

su 20.7.

Lounaan jälkeen matka jatkui Swakopmundista eteenpäin. Ensimmäinen pysähdys oli tosin jo Dyyni 7:llä. Dyyniä ylös kiipeäminen on kovaa työtä. Hiekka upottaa enemmän kuin lumihanki ja on kuumaa.

Matka jatkui erämaan halki. Vuorisolat Kuiseb Pass ja Gaub Pass tarjosivat mahtavia maisemia.

Yövyimme teltassa Agama Campissa.

ma 21.7.

Kerrankin onnistuimme heräämään aamuvarhaisella. Tavoitteena oli auringonnousu Sossusvlein hiekkadyyneillä. Aurinko porotti kuitenkin jo korkealla taivaalla, kun yhä ähersimme tienposkessa rengasrikon takia. Täytyihän senkin jossain tapahtua, kun yli 8000 km Afrikassa ajettiin! Onneksi kuitenkin kaksi ystävällistä autoilijaa pysähtyi auttamaan. Ison maastoauton renkaanvaihto vaatii vähän enemmän voimia kuin pikkuauton…

Sossusvleihin kuitenkin pääsimme. Maisemat ovat päivänvalossakin satumaiset. Dyynien hiekka on oranssia, jossain heinikko värjää pinnan keltaiseksi, varjossa näyttää violetilta. Tie kulkee laaksossa, jota reunustavat

dyynit molemmin puolin. Jossain näkyi yksinäinen antilooppi – mistä sekin löytää ravintonsa?

Romantiikan vastapainoksi opimme myös, etteivät dyynit ole pelkkiä hiekkakasoja. Tarvitaan vuoria, joiden rinteille hiekka kinostuu.

Lounaan jälkeen matka jatkui ja jatkui ja jatkui… Pimeä tuli jossain Tirasvuorilla sata kilometriä ennen Ausia. Iltayhdeksältä saavuimme Lüderitziin, mikä Namibian talvessa tarkoittaa jo keskiyötä. Nambiassahan kaikki hiljenee, kun aurinko laskee…

Sossusvlein hiekkadyynit ovat maailman korkeimpia ja maisema satumainen.

ti 22.7.

Huoltopäivä Lüderitzissä. Ensimmäisenä menimme nettikahvilaan toteamaan sähköpostista, että emme pääse Bogenfelsille. Ihan hyvä matkabudjetin kannalta, vaikka merestä nouseva kalliokaari olisi varmaan mahtava näky. Sitten etsimme pesulan. Hyvä, että saimme hotellista ohjeet, minne suunnistaa. Sitten oli vuorossa rengasliike. Saimme uuden renkaan rikkoutuneen tilalle. Heikki halusi sitten netin ääreen ja minä lähdin shoppailemaan. Lüderitzin kaupat oli tosin äkkiä kierretty. Iltapäivällä etsimme autopesupaikan. Sama systeemi kuin Nkurenkurussakin: kolme nuorta miestä ahkeroi auton kimpussa putsaten sen sisältä ja ulkoa.

ke 23.7.

Aamupäivällä vierailimme Kolmanskoppessa. Se on puoliksi hiekkaan hautautunut entinen timanttikaupunki. Eurooppalaisilla herroilla oli siellä kaikki ylellisyydet keilahallia ja jääkonetta myöten. Mustien timantinetsijöiden työ sen

sijaan oli epäinhimillistä: he ryömivät makuuasennossa pitkin paahteista autiomaan hiekkaa. Olipa Kolmanskoppessa eteläisen Afrikan ensimmäinen röntgenkonekin: sen avulla saattoi paljastaa timanttivarkaan.

Ajoimme uutta pikitietä Ausista Rosh Pinahiin. Rosh Pinahilla on kai ankean kaivoskaupungin maine, mutta olisihan se pitänyt arvata, että jos on kaivoksia, niin on vuoriakin. Tie kulki todella upeissa maisemissa.

Maisemat jatkuivat vähintään yhtä hienoina Oranje-joen varrella. Soratie oli mutkikas, mutta maisemien takia kyllä kannatti. Eteläinen Namibia on melkoista kivikasaa ja ehkä heikompi-hermoinen olisi jo ollut peloissaan kivierämaan keskellä. Minä ihmettelin Luojan töitä, kaikenlaisia kivikumpareita, joiden välissä tie mutkitteli. Melkoinen geologian oppitunti jälleen, vuoripoimutukset selvästi näkyvissä. Tästä suunnasta tullessa tavoitteemme Fish River -kanjonikin pääsee paremmin oikeuksiinsa. Aikaisemmin olin käynyt kanjonilla Keetmanshoopin suunnasta käsin, ja siellähän on melkein tasamaata, josta sitten kanjoni repeää railona maastoon. Nyt näimme vuoria ja taas vuoria, rypyttynyttä maastoa, johon kanjonikin osana kuuluu.

Illaksi tähtäsimme Ai-Aisiin. Odotimme kuumia lähteitä ja rentouttavaa kylpylää pölyisen matkamme kohokohdaksi. Portilla odotti yllätys: paikka oli kokonaan suljettu rakennustöiden takia. Saimme kuitenkin poikkeusluvalla pystyttää pihalle teltan, kun ilta oli jo pitkällä ja matkaa ihmisten ilmoille olisi ollut turhan paljon… Veikkaan, että jatkossa Ai-Aisissa ei yövytä ihan halvalla. – Näköjään joskus kannattaisi varata yösija etukäteen, yleensä aina onnistuimme jonkun paikan löytämään sieltä, missä satuimme olemaan.

to 24.7.

Vasta päivänvalossa näimme, millaisen rotkon pohjalla Ai-Ais oikein sijaitsee. Vuoret ympäröivät paikkaa joka puolelta. Yöllä jossain lähistöllä taisi tapahtua myös kivivyöry, sillä jossain vaiheessa jyrisi kuin ukkonen (eikä tähän aikaan vuodesta ukkosta).

Fish River -kanjonin näköalatasanteelta oli postikorttimaisemat. Syvällä rotkossa kiemurtelee joki. Maaperän erilaiset kerrostumat ovat selvästi näkyvissä. Sanotaan, että kanjoni on maailman toiseksi suurin Grand Canyonin jälkeen. Luonnonvoimia voi jälleen kerran vain ihmetellä!

Sitten oli aika kääntyä kotia kohti. Keetmanshoopin lähistöllä pysähdyimme katsomaan Jättiläisen leikkikentän merkillisiä kiviröykkiöitä ja quiver tree -metsää (erittäin kuiviin oloihin sopeutuneita aloe-sukuisia kasveja, joista saa erityisen taiteellisia valokuvia). Huomion varastivat kuitenkin eläimet. Samalla farmilla on hoidossa neljä gepardia, joiden ruokkimista pääsimme seuraamaan – häkkien sisäpuolelle. Yksi gepardeista on niin kesy, että sitä saattoi rapsuttaa. Johan alkoi Heikkiäkin kiinnostaa! Gepardien seurana eleli myös mangusteja, veikeitä pikkueläimiä, jotka näyttivät aivan ihmismäisiltä

noustessaan takajaloilleen ympäristöä tarkkailemaan. Poikasta mangustiemo kantoi suussaan kuin kissanpentua.

Auringon laskiessa ohitimme muinaisen tulivuoren, Brukkaroksen silhuetin. Pimeässä ajaminen alkoi jo olla kroonista.

pe 25.7.

Kaikki näytti sujuvan hyvin. Saavuimme takaisin Windhoekiin jo puolilta päivin.

Päätimme ensimmäisenä mennä palauttamaan matkalla käyttämämme leirintävarusteet takaisin Löyttyjen varastoon. Menimme hetkeksi sisään ja tapasimme nuoren namibialaisen teologin, jolla olisi kutsumus olla ELCIN-kirkon ensimmäinen paikallinen kirkkotaiteilija – jos vain palkanmaksaja löytyisi.

Sillä välin tapahtui onnettomuus. Auton ikkuna lyötiin rikki ja Heikin vyölaukku varastettiin autosta. Juuri, kun kaikki 8350 km olivat onnellisesti takana… Juuri, kun olimme melkein tulleet takaisin kotiin, suomalaisten lähettien luo.

Iltapäivä meni sitten poliisia odotellessa ja aika masentuneissa tunnelmissa. Yöksi menimme tuttuun ELCIN Guest Houseen.

la 26.7.

Aamulla palautimme auton. Särkyneestä ikkunasta huolimatta auton vastaanotti hyvin ystävällinen nuori mies. Kaikkea emme voineet kuitenkaan hoitaa heti selväksi, sillä ikkunan hintaa ei saatu lauantaina varmistetuksi.

Kuljeskelimme sitten kaupungilla. Yritin moneen kertaan puhelimella tavoittaa Alexanderia ja Emmerlyä tavatakseni vielä entisiä ystäviäni ennen kuin lähdemme maasta pois. Jokseenkin apeissa tunnelmissa olimme.

Vihdoin illalla Alexander vastasi ja sovimme tapaamisen aamuksi.

su 27.7.

Alexander tuli meitä tapaamaan vierastalolle, jossa majailimme. Olipa kiva nähdä! Alexander oli HIGCSE-poikia, Kavangon ensimmäisiä pitkän fysiikka-kemia-kurssin suorittaneita, joita minä sain kunnian olla opettamassa. Alexander työskentelee nyt hissiasentajana ja on opiskellut sähköalan tutkinnon – kuulosti melkein veljeni elämältä.

Aikamme juteltuamme Alexander ryhtyi soittelemaan kavereilleen ja pian meillä olikin kunnon HIGCSE-kokous pystyssä! Andrew ja Nikolaus ratkovat maan vesihuoltoa tilasto- ja tietotekniikka-tehtävissä. Steven on yliopiston fysiikan laitoksella laboratorio-assistenttina. Kokoontumisesta puuttui ainoastaan Japhet, joka on ilmeisesti opettajana Kavangolla. Ylimääräisenä oli

mukana Nestor (joka oli aikoinaan samalla luokalla, vaan ei HIGCSE-ryhmässä), joka työkseen matkustaa ympäri maata Shellin edustajana. Hauskaa oli ihan niin kuin aikoinaan heitä opettaessa. Näille kavereille pidin jopa lomalla koulua, kun pojat itse olivat huolissaan siitä, miten saadaan koko opetussuunnitelma läpi ennen ylioppilaskirjoituksia. Lomakoulu toimi yllättävän hyvin: sähkötarvikkeet saivat olla luokassa tarvitsematta kiireellä siivota luokkaa seuraavaa ryhmää varten ja opetuksen saattoi rytmittää aiheiden eikä koulun aikataulun mukaan. Meidän kotiapulaiset laittoivat pojille ruokaa, kun koulun keittiö oli lomalla – ja herkullinen ”nhunhwa” (= kana) muistettiin vieläkin! Rohkaisevaa nähdä, että omalla työllä on ollut merkitystä näiden poikien elämässä!

Illalla vierailimme Dahlsteneilla, jotka olivat tulleet Windhoekiin Suomen matkaa varten (matkan syy oli Jannen siskon häät). Käytännössä olimme valvomassa, kun lapset nukkuivat ja vanhemmat saivat sillä välin vapaaillan – harvinaista herkkua Nkurenkurussa asuessa. Kirjoittelin illan mittaan kasan kortteja Suomeen ja Heikki piirteli liikennesuunnitelmiaan. Palkkioksi ”vaivannääöstä” saimme laukullisen kirjoja lähtemään Dahlstenien mukana Suomeen. – Mielenkiintoinen tilanne sattui Jannen hakiessa meitä kirkon vierastalolta: siellä oli käymässä ambolainen arkkitehti, jonka on tarkoitus suunnitella Nkurenkuruun uusi kirkko!

HIGCSE-pojat opettajansa ympärillä. Nämä nuoret miehet ovat Kavangon alueen ensimmäiset pitkän fysiikan ja kemian kirjoittaneet ylioppilaat, kaikki nykyisin insinööri-aloilla.

ma 28.7.

Aloitin päivän soittamalla perjantaina varastetusta matkashekistä. Olipa puhelu! Oma pankki Suomessa ei millään lailla vastaa shekeistä, vaikka niitä myy. Piti siis soittaa American Expressiin – suomalaisella kännykällä

Namibiasta Amerikkaan. (Nambialaisen kännykkämme saldo ei riittänyt moiseen.) Täti toisessa päässä kyseli ummet ja lammet; jopa Helsinki ja Windhoek piti tavata kirjain kirjaimelta. Kadonneesta shekistä saatu korvaus meni melkein tähän puheluun…

Sitten oli vuorossa poliisiasema. Ensin juoksimme ovelta toiselle etsimässä oikeaa toimistoa. Lopulta yksi poliisisetä kirjasi raporttimme paperille – ja ojensi paperin meille. Poliisilla ei siis ollut aikomustakaan jäljittää varasta. Oli paperista sentään hyötyä suomalaisen matkavakuutuksemme kanssa.

Sitten autovuokraamoon. Meidän piti kustantaa varkaan rikkoma ikkuna. Olihan se omaa huolimattomuutta jättää houkuttelevaa tavaraa näkyville. Onneksi auton ikkunat ovat Namibiassa paljon halvempia kuin Suomessa!

Virallisten asioiden hoitamisen jälkeen oli vielä aikaa ostoksille. Ostin mm. uuden repun paluumatkalle käsimatkatavaroita varten. Vihdoin sain Emmerlyn kiinni. Hänen kännykkänsä oli tällä erää rikki, mutta onnistuin tavoittamaan hänet työpaikaltaan. Emmerly tuli vierastalolle viettämään viimeistä iltaa kanssamme. Annoin hänelle kaikenlaista ekstratavaraa, jota emme voineet kuljettaa mukanamme maapallon toiselle puolelle: pesuaineita, vessapaperia, ruokaa, jopa viltin. Vierastalolla majaileva saksalainen Linda saa toivottavasti seuraa Emmerlystä toistekin. Linda oli juuri lukionsa päättänyt nuori, joka oli tullut pariksi kuukaudeksi vapaaehtoistyöhön ELCIN:n päiväkotiin Katuturassa.

Lisäksi tapasimme herra Julius Mtulenin, joka oli juuri lähdössä Tampereelle asianaan Onandjokwen sairaalan remontti, joka on suunnitteilla sata vuotta täyttävälle kirkon sairaalalle.

ti 29.7.

Oli varhainen herätys, sillä lentoasemalla piti olla ajoissa. Lensimme Kapkaupunkiin.

Lentomatka oli upea! Näimme ilmasta käsin samat maisemat, joita pitkin olimme juuri ajaneet eteläisessä Namibiassa. Joissakin joissa oli ihmeeksemme edelleen vettä. Brukkaroksen kraatteri kohosi erämaan keskeltä. Fish River -kanjonin seutu oli karun kaunista kuun maisemaa vuoripoimutuksineen. Eikä Kapkaupunkikaan yhtään hullummalta näyttänyt: mahtavat vuoret, aava meri ja aivan ihmeellisen vehreä maisema kuivan autiomaan keskeltä tuleville.

Kapkaupungin lentokentällä meitä odotti sitten ikävämpi yllätys: pankkiautomaatista ei enää saanutkaan rahaa, Visa-kortin käyttöraja ylitetty… Heikin hallussa olleet vararahastotkin oli varastettu Windhoekissa. Hetken jo ehdin pelätä, että kaupunkilomamme kutistuu siihen, että istuskelemme lentokentällä kolme päivää. Mutta ei sentään. Soitin Suomeen ja isäni laittoi tililleni lisää rahaa, jonka sitten sain nostaa pankin tiskiltä omalla Visa-kortillani.

Majatalo ”the YW” löytyi sitten osoitteesta Bellevue Street 20, Gardens. Oli ystävällinen vastaanotto ja tilava huone. Kyseessä on paikallinen NNKY.

Majoituttuamme otimme taksin Waterfrontille, vanhalle satama-alueelle, jolla on nykyisin lukemattomia matkamuistokauppoja ja ravintoloita. Varasimme retken Robben Islandille, vapaustaistelija Nelson Mandelan vankilaa katsomaan, seuraavaksi päiväksi. Sitten shoppailimme. Eräässä kaupassa tuntui olevan koko Afrikka samojen seinien sisällä; matkamuistomyymälä tuntui enemmän museolta kuin kaupalta.

ke 30.7.

Aamulla menimme Green Marketille etsimään afrosandaaleja. Löytyihän sieltä. Tosin jouduin tyytymään hyvin maanläheiseen kuosiin, kun se pari sopi parhaiten jalkoihini.

Sitten kiireellä Robben Islandin lautalle – huomataksemme, ettei se kuljekaan. Oli liian myrskyinen meri.

Tutustuimme sitten akvaarioon. Kaikenvärisiä ja -kokoisia kaloja ja muitakin meren eläviä, kuten hirmuisia hummereita tai pikkuruisia pingviinejä. Hieno paikka!

Sen jälkeen menimme kiertoajelulle turistibussilla. Sateisesta säästä huolimatta oli upeita maisemia, ja saimme aika hyvän yleiskuvan kaupungista ja sen lähiympäristöstä.

Pöytävuori piti tällä matkalla jättää väliin. Kaapelivaunun lähtöpaikka olisi ollut melko lähellä majataloamme, mutta sää oli pilvinen ja sateinen – ja lopulta meille selvisi, että koko hissisysteemi oli huoltoseisokissa, joten sään kirkastuminenkaan ei olisi auttanut. Kaiken kaikkiaan vuodenaika oli väärä Kapkaupungin lomalle – siellä on talvisateiden ilmasto. Riittää kaupungissa silti nähtävää.

to 31.7.

Jälleen satoi. Kävelimme kuitenkin urheasti kaupungille. Etelä-Afrikan museo oli mielenkiintoinen paikka. Kansatieteelliselle osastolle emme edes ehtineet, mutta ihmettelimme valaiden luurankoja ja dinosaurusten luonnollisenkokoisia malleja.

Yritimme vielä kerran turhaan Robben Islandin lautalle sillä seurauksella, että jälleen kulutimme aikaa Waterfrontilla. Ihmeekseni siellä riitti yhä kauppoja, joissa emme olleet käyneet edellisinä päivinä…

Iltapäivällä menimme tutustumaan keskikaupungilla sijaitsevaan orjatalo-museoon. Opimme Kapin surullista historiaa siltä osin.

pe 1.8.
Aamulla yritin soittaa lentokenttätaksia siinä onnistumatta: kaikki oli jo varattu. Hmmm… Kyyti löytyi kuitenkin heti, kun lähdimme majatalosta ulos. Taksihan siellä mainosti itseään meille turistin näköisille. Teimmekin sitten sopimuksen melkein koko päiväksi! Hyvä ja edullinen ”diili”, vaikka auto olikin parhaat päivänsä jo nähnyt. Aamupäivällä vierailimme Lintumaailmassa. Se olikin kiinnostavampi paikka kuin osasin etukäteen kuvitella. Kyllä Luojalla on ollut mielikuvitusta! Niin monennäköistä ja -väristä siivekästä sieltä löytyi. Monen otuksen kanssa pääsimme lisäksi samaan häkkiin; aivan toista kuin Korkeasaaressa, jossa eläimiä katsotaan vain verkon takaa. Välillä melkein pelotti, kun vastapäätä katsoi terävänokkainen ja teräväkyntinen peto. Lintumaailmassa oli myös apinoita, kilpikonnia ja muitakin pikkueläviä. Taksi odotti meitä kiltisti pari tuntia parkkipaikalla ja sitten menoksi lentokentälle. Sinne saavuttuamme meille tulikin kiire: lento lähti puoli tuntia aikaisemmin kuin lipuissamme luki. Kyytiin ehdimme kuitenkin ja sittenpä saimme istua riittämiin. Lensimme takaisin Windhoekiin, josta alkoi yön yli kestävä lento kohti Eurooppaa.

la 2.8.

Uuvuttavan pitkän yölennon jälkeen olimme aamuvarhaisella Frankfurtissa. Siellä oli monen tunnin odotus. Mutta viimeinen lento Helsinkiin meni siivillä: en ehtinyt edes lukea Hesaria läpi.

Jälkikirjoitus:

Paljon näimme ja koimme. Varjelusta riitti kaikissa käänteissä. Kerrankin oli niin pitkä matka, että minäkin seikkailunhaluinen jo palasin mielelläni takaisin kotiin. Mutta toivon kyllä, että vielä joskus saan palata Afrikkaan.

Taidanpa olla ”puoliksi afrikkalainen” niin kuin poikani väittää. Namibiassa olin kuin kotonani, olenhan siellä asunutkin. Nautin ihmisten tapaamisesta ja ihmeellisestä luonnosta. Jotenkin olin enemmän ”elossa” afrikkalaisten ystävieni seurassa kuin täällä kotona. Vanhat tuttuni muistivat minut edelleen hyvällä, kaikki nyt koululla työskentelevät toivottivat sinne tervetulleeksi – jopa porttivahti oli sitä mieltä, että minun pitäisi olla siellä töissä – ja kiitoksia tuli entisiltä oppilailta niin paljon, että eiköhän sillä jaksa taas hyvän matkaa eteenpäin… Rehellisyyden nimessä täytyy varmaan muistuttaa, että näin myös surullisia asioita: kaikilla ei ole töitä, joku sotkee elämänsä alkoholiin, toinen varastaa, rakennukset rapistuvat ennen aikojaan. Mutta ehkä menneillä vuosillani Nkurenkurussa silti on ollut merkitystä, vaikka koin, etten täyttänyt lähetystyöntekijän mittaa. Paluu Namibiaan oli minulle ennen kaikkea armon kokemus.

Eeva-Maria Muurman

Kuvat: Eeva-Maria Muurman ja Heikki Salko